

KERNRAPPORT

'Ruimte maken voor inwoners'

Rekenkameronderzoek naar
inwonersparticipatie in Waalre

Maart 2026

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Inleiding

Waarom dit onderwerp?

In het Bestuursakkoord en in het Collegeprogramma wordt veel nadruk gelegd op inwonersparticipatie. Er is een ambitieuze nota ontwikkeld en de raad vraagt zich af: hoe gaat het nou echt?

De verhouding tussen gemeenten en samenleving is in beweging. Enerzijds is er sprake van meer initiatieven van inwoners en ondernemers en een overheid die de samenleving meer aan zet wil. Anderzijds staan inwoners en overheid vaak ver van elkaar af, en ervaren inwoners de gemeente niet als ondersteunend.

In de overleggen met de verschillende raadsfracties over mogelijke onderzoeksonderwerpen is gesproken over het vergroten van de betrokkenheid van alle Waalrenaren bij inwonersparticipatie

Dit heeft er toe geleid dat het onderwerp is opgenomen in het onderzoeksprogramma 2023-2024 van de Rekenkamer Waalre.

Hoe is het onderzoek uitgevoerd?

Voor dit onderzoek heeft de rekenkamer gekozen voor participatief onderzoek vanwege de kenmerken: samenwerking – betrokkenheid – actiegericht – wederzijds leren. Het oorspronkelijke onderzoeksplan was om vier nieuwe participatietrajecten vanaf de start tot aan behandeling in de raad te volgen. Daarbij was een belangrijke rol weggelegd voor een Beschouw- en Meedenkteam (BMT) van inwoners bij participatie-bijeenkomsten, zodat nadrukkelijk het inwonersperspectief centraal stond.

Het liep anders: nieuwe participatietrajecten werden in 2023 niet gevonden, en de doorlooptijd van participatietrajecten bleek veel langer dan aangenomen was. Daarom is in 2024 gekozen voor een andere onderzoeksofzet, waarbij het BMT in alle stadia van een traject zoveel mogelijk betrokken was met analyses en feedback. Met de BMT-leden zijn de hoofdconclusies en aanbevelingen van dit rapport besproken en aangevuld.

Na de procedure van hoor en wederhoor is de definitieve rapportage opgesteld en aangeboden ter behandeling in de gemeenteraad

Doelstelling

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Doelstelling

Met het onderzoek wordt beoogd inzicht te geven in:

- Wat is het beleid ten aanzien van inwonersparticipatie? Welke doelen en uitgangspunten heeft de gemeenteraad, hoe zijn deze doelen en uitgangspunten door college, raad en ambtelijke organisatie uitgewerkt tot interne richtlijnen voor de praktijk?
- Hoe kijkt de gemeente - en de wetenschap naar inwoners-participatie?
- Hoe verhoudt het vastgestelde beleid; (De keuze voor (de mate van) inwonersparticipatie en de rol van de betrokken spelers), zich tot de praktijk van inwonersparticipatie ?
- In hoeverre geeft de gemeente in haar participatieprocessen, de inwoner een stem en hoe wordt dit door de inwoner ervaren?

Leeswijzer

In dit Kernrapport zijn de aanpak van het onderzoek, de onderzoeksvragen en de daarbij horende conclusies en aanbevelingen samengevat. Het onderzoek zelf is echter meer omvattend. De bevindingen, analyse en de uitgebreide toelichting daarop zijn opgenomen in het Bevindingenrapport en de daarbij behorende bijlagen.

In dit kernrapport wordt in de linker kolom verwezen naar de hoofdstukken.
Het oranje kader geeft weer waar u zich bevindt in het Kernrapport.

Beleid Inwonersparticipatie (1/2)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

1. Wat is het beleid ten aanzien van inwonersparticipatie? Welke doelen en uitgangspunten heeft de gemeenteraad, hoe zijn deze doelen en uitgangspunten door college, raad en ambtelijke organisatie uitgewerkt tot interne richtlijnen voor de praktijk?

De gemeente Waalre heeft haar ambities rond inwonersparticipatie in meerdere documenten vastgelegd:

- Verordening Participatie (2022)
  - Participatie wordt toegepast als belanghebbenden geraakt worden door beleid / besluit of als betrokken bewoners kennis / inzicht hebben die bruikbaar zijn bij ontwikkeling van beleid / besluit
  - Participatie is mogelijk als een initiatief past binnen kaders van beleid en bijdraagt aan doel of maatschappelijke bijdrage levert aan lokale samenleving
- Raadsprogramma (juli 2022)
  - De praktische vertaling van de raad in het raadsprogramma: *“Het stimuleren van initiatieven in de samenleving... zoveel mogelijk in samenspraak met de inwoners”*.
- Uitvoeringsprogramma (januari 2023)
  - Introductie van de participatieladder: 6 treden die helpen om afwegingen te maken of een onderwerp zich leent voor participatie met rollen voor raad, college, inwoners en medewerkers
  - Naast een participatieladder is een afsprakenkader vastgelegd rond communicatie en participatie
- Nota inwoners- en overheidsparticipatie (november 2023)
  - Evaluatie van Kadernota Burgerparticipatie en burgerinitiatieven uit 2018 -> beleidsuitgangspunten en procesafspraken zijn nog actueel
  - Er moet meer aandacht zijn voor rollen binnen participatie en communicatie en er is een afwegingskader nodig

Beleid Inwonersparticipatie (2/2)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

- Kracht van Waalre (januari 2025)
  - In de Kracht van Waalre 2025 is veel aandacht voor de noodzaak van samenwerking met inwoners
  - Er zijn drie acties genoemd: (1) participatie en samenwerking met gemeenschap vormgeven, (2) kalender opstellen voor B&W om organisaties te ontmoeten en (3) draagvlak onderzoeken voor integrale beleidslijnen

Conclusies Beleid

- Al meerdere jaren wordt het toenemende belang van inwonersparticipatie onderkend.
- In alle kaderstellende visiestukken is nadrukkelijk ook oog voor de praktijk. Denk aan randvoorwaarden, afwegingskaders, uitwerking van rollen etc.
- Bestudering van de verschillende kaderstellende stukken laat zien dat de uitgangspunten van inwonersparticipatie door de jaren heen consistent zijn gebleven.
- Op meerdere momenten is bij de ontwikkeling van nieuw beleid actief en breed opgehaald wat er nodig is om de inwonersparticipatie beter vorm te geven.
- Evaluaties, zowel van kaders als van de uitvoering van participatietrajecten, geven telkens het beeld dat er ruimte is voor verbetering op meerdere aspecten van de uitvoering. Bijvoorbeeld: eerder starten met participatie, werken vanuit de houding dat participatie meer oplevert dan dat het kost.
- Het afwegingskader ontraadt om inwonersparticipatie in te zetten als de randvoorwaarden niet zijn ingevuld; er worden in het afwegingskader geen handvatten gegeven om op zoek te gaan naar mogelijkheden voor inwonersparticipatie als er randvoorwaarden ontbreken.

Inwonersparticipatie in de gemeente (1/2)

2. Hoe kijkt de gemeente Waalre en de wetenschap naar inwonersparticipatie?

Alle onderdelen binnen de gemeente (raad, college, ambtelijke organisatie) beamen het belang van inwonersparticipatie. De raad benoemt dat inwonersparticipatie voor hen 3 functies heeft: informatiebron, signaalfunctie en veranderend perspectief. Het college is voorstander van actieve inwonersparticipatie en gelooft dat er meer mogelijk is dan er nu wordt gedaan. Binnen de ambtelijke organisatie is het beeld divers: sommige medewerkers zijn enthousiast over inwonersparticipatie, voor anderen is het nieuw en niet iedereen heeft even scherp wat inwonersparticipatie is en welke mogelijkheden er zijn.

Participatie vraagt ambtelijke capaciteit en die is krap. Het afwegingskader, dat gebruikt wordt om de afweging te maken voor wel of geen inwonersparticipatie, biedt ruimte: tijdgebrek is daarin een geldige reden om van inwonersparticipatie af te zien.

Inwoners benoemen drie randvoorwaarden voor goede participatie: duidelijke terugkoppeling, open staan voor ideeën en ruimte voor inbreng. Het dilemma dat de meeste aandacht vraagt van raadsleden is het spanningsveld tussen de belangen van direct betrokkenen en het bredere algemene belang. Daarnaast is het voor raadsleden lastig om hun controlerende rol goed in te vullen bij participatietrajecten, omdat je niet alles kunt volgen. De omgevingswet stelt geen kaders voor hoe de initiatiefnemer de wettelijk verplichte participatie moet vormgeven.

Uit literatuuronderzoek komen zes elementen naar voren die van grote invloed zijn op effectieve inwonersparticipatie:

- Speelveld en rollen
- Communicatie en informatievoorziening
- Borging van diversiteit en representativiteit
- Aansluiting op energie van de inwoners
- Veiligheid en vertrouwen
- Waardering

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Inwonersparticipatie in de gemeente (2/2)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Conclusies inwonersparticipatie (1/2)

- Inwonersparticipatie wordt breed belangrijk gevonden, door raad, college en organisatie, maar is -zo blijkt uit voorbeelden uit de dagelijkse praktijk- nog geen vanzelfsprekendheid in het gemeentelijk handelen.
- De raad ziet inwonersparticipatie vooral als middel om informatie op te halen, signalen te duiden en perspectieven te verbreden.
- Het college is positief en ambitieus, maar ziet dat beperkte capaciteit, middelen en vaardigheden opschaling van inwonersparticipatie belemmeren. Toch ziet zij ruimte voor experiment, mits heldere kaders worden meegegeven die voldoende comfort bieden voor raad en ambtelijke organisatie.
- De raad benoemt als randvoorwaarden voor goede participatie: helder verwachtingsmanagement, deskundige begeleiding, heldere kaders en representatieve betrokkenheid.
- Wederkerigheid is cruciaal: participatie verliest aan waarde en motivatie wanneer zorgvuldig doorlopen trajecten niet herkenbaar worden meegewogen in besluitvorming. De ambtelijke organisatie is zoekende: enthousiasme en bereidheid bestaan, maar kennis, vertrouwen, tijd en eigenaarschap ontbreken niet zelden.
- De rolverschuiving (van expert op de inhoud naar regisseur/bestuurder van het proces) die nodig is om de uitdagingen van de toekomst het hoofd te bieden leidt tot opgaven voor de ambtelijk organisatie, raad en college.

Inwonersparticipatie in de gemeente (3/2)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Conclusies inwonersparticipatie (vervolg 2/2)

- Het spanningsveld in participatietrajecten tussen individueel belang en algemeen belang is structureel, zeker wanneer de stem van direct belanghebbenden het luidst is en andere inwoners minder of niet gehoord worden.
- In het ruimtelijk domein zijn de uitdagingen groot, door oververtegenwoordiging van huidige bewoners in participatietrajecten, beperkte mogelijkheden voor sturing op ontwikkelaars en onduidelijkheid over wat 'voldoende participatie' is.
- Goede participatie vraagt -zo blijkt uit de literatuur- duidelijke randvoorwaarden op een zestal aspecten. Het gaat om : speelveld en rollen, communicatie en informatievoorziening, borging van diversiteit en representativiteit, aansluiten op energie bewoners, veiligheid en vertrouwen, waardering.

Vier casussen (1/2)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

3. Hoe verhoudt het vastgestelde beleid, de keuze voor (de mate van) inwonersparticipatie en de rol van de betrokken spelers, zich tot de praktijk van inwonersparticipatie?
4. In hoeverre geeft de gemeente in haar participatieprocessen, de inwoner een stem en hoe wordt dit door de inwoner ervaren?

De vier casussen in dit onderzoek zijn:

- Ontwikkeling van 26 zorgappartementen in de Molenstraat;
- Ontwikkeling van de visie op Sport en Bewegen
- Ontwikkelen van het uitvoeringsprogramma Welzijn Wonen en Zorg
- Ontwikkeling van Ekenrooi Zuid

Conclusies over de praktijk van de vier onderzochte casussen (1/2)

- Het vastgestelde beleid biedt een duidelijke en breed gedragen basis voor inwonersparticipatie, maar vraagt in de uitvoering om meer aandacht en prioritering. De ambities zijn helder verwoord en worden door bestuur, organisatie en inwoners breed onderschreven, ook al vraagt de vertaling naar de dagelijkse praktijk nog aandacht.
- In de praktijk wordt inwonersparticipatie zorgvuldig afgewogen, waarbij uitvoerbaarheid een belangrijke rol speelt., Tijd, capaciteit en complexiteit zijn reële factoren in de keuze voor participatie. Tegelijkertijd laten de casussen zien dat er ruimte is om beleidsmatige doelen, zoals draagvlak en verrijking van besluitvorming, sterker te laten meewegen.
- Het afwegingskader voor participatie biedt veel ruimte om van participatie af te zien en legt weinig nadruk op het creëren van ruimte en mogelijkheden om te kiezen voor inwonersparticipatie.
- Rolduidelijkheid tussen gemeente, inwoners en andere betrokkenen blijkt een terugkerend aandachtspunt en is bepalend voor de ervaren invloed van participatie.

Vier casussen (2/2)

Conclusies over de praktijk van de vier ondezochte casussen (vervolg 2/2)

- Een goed verlopen participatieproces impliceert niet dat er altijd besloten wordt conform de wens van de inwoners. Het is voor inwoners lastig om zich gehoord te voelen, als uiteindelijk niet gedaan wordt wat inwoners wensen.
- Inwoners worden regelmatig pas laat in processen betrokken, wat de ruimte voor daadwerkelijke beïnvloeding beperkt. Heldere en tijdige communicatie wordt door inwoners herkend en gewaardeerd als basis voor vertrouwen.
- De gemeente faciliteert inwonersparticipatie, maar kan de procesmatige ondersteuning en begeleiding van inwoners verder versterken. Extra aandacht voor begeleiding, verwachtingsmanagement en procesondersteuning vergroot de toegankelijkheid en kwaliteit van participatie. Met name voor minder ervaren inwoners.
- Waar inwoners ervaren dat hun inbreng serieus wordt genomen en benut, groeit vertrouwen; waar dat minder zichtbaar is, neemt betrokkenheid af.
- De gemeente herkent het belang van aansluiting op bestaande energie en initiatieven, maar benut deze kansen nog niet structureel. Door bestaande netwerken, bijeenkomsten en con-tactmomenten gericht te benutten, kan inwonersparticipatie laagdrempeliger, inclusiever en duurzamer worden vormgegeven.
- Erkenning en benutting van inwonersinitiatieven versterken het vertrouwen en de bereidheid van inwoners om tijd, kennis en ervaring in te zetten.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt inspraak door inwoners vaak als beperkt en weinig beïnvloedbaar ervaren, met name wanneer participatie grotendeels bij ontwikkelaars ligt en laat in het proces plaatsvindt. Dit onderstreept het belang van een actievere en meer sturende rol van de gemeente in het borgen van tijdige, transparante en kwalitatieve inwonersparticipatie binnen ruimtelijke trajecten.

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

De essentie

Inwonersparticipatie wordt al jaren als belangrijk gezien en is stevig verankerd in gemeentelijke visies en kaders. De uitgangspunten zijn in de loop der tijd consistent gebleven en er is herhaaldelijk actief opgehaald wat nodig is om participatie te verbeteren. Tegelijkertijd laten evaluaties consequent zien dat de uitvoering beter kan.

Hoewel raad, college en organisatie het belang van inwonersparticipatie onderschrijven, is het nog geen vanzelfsprekend onderdeel van het gemeentelijk handelen. De raad benut participatie vooral om informatie en perspectieven op te halen. Het college is ambitieus, maar wijst op beperkte capaciteit, middelen en vaardigheden als belemmeringen voor opschaling. Binnen de ambtelijke organisatie is enthousiasme en onzekerheid zichtbaar, o.a. door gebrek aan tijd, kennis, vertrouwen en eigenaarschap.

Het huidige afwegingskader biedt een duidelijke basis, maar laat veel ruimte om van participatie af te zien en stimuleert onvoldoende om actief ruimte te creëren voor participatie. In de praktijk wordt participatie zorgvuldig afgewogen, waarbij uitvoerbaarheid zwaar weegt. Daardoor krijgen beleidsmatige doelen zoals draagvlak en verrijking van besluitvorming niet altijd voldoende gewicht.

Goede participatie vraagt heldere randvoorwaarden: duidelijke rolverdeling, tijdige betrokkenheid, transparante communicatie, deskundige begeleiding en realistisch verwachtingsmanagement. Wederkerigheid is cruciaal; wanneer inwoners hun inbreng niet herkenbaar terugzien in besluiten, neemt vertrouwen en betrokkenheid af.

Met name in het ruimtelijk domein zijn de uitdagingen groot. Participatie vindt hier vaak laat plaats, wordt soms als weinig beïnvloedbaar ervaren en ligt geregeld (deels) bij ontwikkelaars. Dit vraagt om een actievere en meer sturende rol van de gemeente in het borgen van tijdige, transparante en kwalitatieve participatie.

Tot slot liggen er kansen in het beter benutten van bestaande netwerken en inwonersinitiatieven. Door hier structureel bij aan te sluiten en inwoners beter te ondersteunen, kan participatie laagdrempeliger, inclusiever en duurzamer worden vormgegeven.

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Aanbevelingen (1/3)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

Welke aanvullende verbeteringen zijn er vanuit het onderzoek mogelijk ?

1. Ambtelijke organisatie versterken op participatie -> aanbeveling voor college

Hierbij valt te denken aan:

- Ambitie, beleid en uitvoering met betrekking tot inwonersparticipatie moeten meer op 1 lijn worden gebracht .
- Er is grote behoefte aan ondersteuning, ook in praktische vaardigheden in het denken uitvoeren en oppakken over inwonersparticipatie
- Het zit nog niet in het DNA van Waalre dat inwonersparticipatie een meerwaarde heeft, het wordt als 'erbij' of 'het hoort' gezien. Ervaren dat inwonersparticipatie meerwaarde heeft, geeft het meest vertrouwen in de expertise van de inwoners.
- Bemensing van de participatie-trajecten is vaak kwetsbaar. Tussentijds stopzetten van een ingezet participatie-traject heeft directe negatieve gevolgen voor waardering, betrokkenheid en veel gevallen ook de uitkomst van het participatie-traject. Zorg dus voor goede borging van trajecten, bijvoorbeeld door bij elk traject een 2^e verantwoordelijke aan te wijzen.
- Het is van belang om regelmatig met inwoners te communiceren, ook als er even niets gebeurt. Het risico op afhakers – zeker bij lange trajecten - is heel groot.
- Een zichtbaar en enthousiast figuur die participatie vóórleeft en een vraagbaak is, helpt om participatie onderdeel te laten zijn van trajecten.

Aanbevelingen (2/3)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

2. Verbeter met kleine ingrepen de condities voor inwonersbetrokkenheid -> aanbeveling voor college

Hierbij valt te denken aan:

- De gemeente staat (per definitie) altijd op achterstand. Daarom is bouwen aan vertrouwen noodzakelijk. Goede communicatie en verwachtingsmanagement helpen hierbij. Ondersteuning bij het participatie-proces door mensen die dit kunnen en inventieve methoden inbrengen in het benaderen van inwoners is belangrijk. Maak het persoonlijk en laagdrempelig voor inwoners: 'de ontwikkeling is van jou!'.
• De waarde van het kapitaal van de inwoners van Waalre zou nog meer omarmd kunnen worden. Bevrraag op expertise van mensen die zich aanmelden om ergens over mee te willen denken.
• Te vaak is niet duidelijk waarover de participatie gaat, welke kaders al vaststaan en waar ruimte in zit. Verschaf vooraf helderheid hierover, en blijf dat herhalen.
• Het is moeilijk om de lange duur van participatie-trajecten te bemensen. Inwoners moeten een lange adem hebben. Bied de mogelijkheid om lange trajecten op te knippen in afgebakende delen en regel instapmomenten.
• Durf te experimenteren en het los te laten aan inwoners op kleine schaal (bepaal koers en geef het roer voor een ontwikkeling aan inwoners). Hierbij is bestuurlijke dekking van belang.
• Reflecties van inwoners die meedenken over hoe een participatie-traject eruit ziet zijn helpend.

Aanbevelingen (3/3)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord Rekenkamer

3. Participatie rondom de omgevingswet vraagt extra aandacht, zet hier op in -> aanbeveling voor college

Hierbij valt te denken aan:

- Volgens de omgevingswet is de initiatiefnemer verantwoordelijk voor het participatie-traject
- Gemeente publiceert alleen over ontwikkelingen via haar kanalen als de gemeente degene is die ontwikkelt. Inwoners willen over iedere ontwikkeling geïnformeerd worden. Regel dat.
- College moet nadenken over hoe zij inwonersparticipatie wil borgen binnen anterieure overeenkomsten en op welke trede dan.

4. Raad en college moeten ruimte bieden om inwoners echt een rol te geven -> aanbeveling voor raad en college

Hierbij valt te denken aan:

- College: processen moeten transparant zijn. Het moet duidelijk zijn wie wat heeft ingebracht en welke vertegenwoordiging er was.
- Houd er rekening mee dat trajecten langer duren.
- De raad moet een blijvende dialoog voeren over hoe zij inwonersparticipatietrajecten meeneemt in haar besluitvorming. Transparantie hierover is essentieel.

Reactie College van B&W (1/5)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord

In het kader van de hoor- en wederhoorprocedure is het conceptrapport aangeboden aan het College van B&W.

Daarbij is vanuit de Rekenkamer gevraagd naar:

- eventuele feitelijke onjuistheden
- de algemeen bestuurlijke reactie van het College
- de wijze, waarop en wanneer de aanbevelingen worden uitgevoerd

Het college heeft met veel belangstelling de concept rapportage 'Ruimte maken voor inwoners' gelezen. U verzoekt in een begeleidende brief om een reactie op het concept Kernrapport en het concept Bevindingenrapport.

We willen u allereerst bedanken voor de uitgebreide rapportage. We waarderen deze nieuwe manier van onderzoek met een participatieve insteek. Het brengt het samenspel, de manieren waarop we samen invulling geven aan inwonersparticipatie met inzicht en verbeterpunten goed naar voren. Hoewel de doorlooptijd langer was dan verwacht, dankt het college naast de Rekenkamer ook alle inwoners die een bijdrage hebben geleverd.

Reactie College van B&W (2/5)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord

Voortgang en achtergrond

In november 2023 herijkten we de Participatienota. Belangrijkste aanvullingen betroffen de benoeming van de diverse rollen bij participatie en de toevoeging van de succes- en faalfactoren die de Rekenkamer ontwikkelde en ook heeft toegepast bij het ophalen van informatie voor deze concept rapportage. De doelstelling - ook opgenomen in de herijkte notitie — luidde: het samen leren en samen verbeteren van inwonerparticipatie.

Toets op feiten

Wij hebben geen feitelijke onjuistheden kunnen constateren. We lezen 4 aanbevelingen en enkele constatering. Op basis daarvan is een bestuurlijke reactie geformuleerd

Bestuurlijke reactie

Ambtelijke organisatie versterken op participatie

De toekomstbestendigheid van de organisatie en de ontwikkeling daarvan heeft voortdurend de aandacht van het college. De ontwikkeling volgt een hiervoor opgesteld programma: veel van de door u genoemde aandachtspunten hebben hierin een plek. Wel is het zo dat het programma breed is en niet uitsluitend gericht op burgerparticipatie. Zo gaat het bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van eigenaarschap ook om budgetbeheer, realistisch begroten, communicatie en verantwoordelijkheid nemen.

Reactie College van B&W (3/5)

U stelt dat wederkerigheid voor participatie cruciaal is. In het verlengde hiervan stelt u dat de organisatie zoekende is en dat enthousiasme en bereidheid bestaan, maar dat kennis, vertrouwen en eigenaarschap niet zelden ontbreken. Wij onderschrijven het belang van wederkerigheid en herkennen uw bevindingen voor onze organisatie op dit punt. We merken op dat wederkerigheid óók iets vraagt van individuele inwoners, vertegenwoordigers van verenigingen, ondernemers, et cetera. Het is onze overtuiging dat het versterken van de organisatie op participatie alleen zal leiden tot een effectiever samenspel als óók zij daaraan bijdragen.

Wederkerigheid roept zo de vraag op wat dit betekent voor de relatie tussen ons 'formele' bestuur en het 'informele' bestuur, individuele inwoners en vertegenwoordigers van verenigingen, ondernemers etc. Wat kunnen en willen zij bijdragen als het gaat om kennis, vertrouwen, tijd en eigenaarschap? Het college ziet een concreet antwoord op deze vraag als een belangrijke voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het samenspel tussen formeel en informeel bestuur. Het college heeft daarom samen met een enkele betrokken inwoners het initiatief genomen voor een dialoog 'Waalre aan Zet!' Dit initiatief beoogt een antwoord te geven op deze vraag.

Verbeter met kleine ingrepen de condities voor inwonersbetrokkenheid

In nauwe samenhang met de ontwikkeling van de organisatie zien wij goede mogelijkheden om met kleine ingrepen ruimte te maken voor de inbreng van inwoners; wij erkennen de waarde van hun kennis en ervaring. Zo zijn we in gesprek met een groep betrokken inwoners in gesprek over de vorming van een expertteam. Dit team wil hun kennis, ervaring en netwerken vrijwillig inzetten voor het publieke belang. We verwachten in de tweede helft van dit jaar de gesprekken hierover af te ronden en de raad een voorstel voor te leggen om hiermee te experimenteren.

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord

Reactie College van B&W (4/5)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord

Participatie rondom de Omgevingswet vraagt extra aandacht, zet hierop in

Wij onderschrijven het belang om inwoners vroegtijdig en volledig te informeren over ruimtelijke ontwikkelingen. De Omgevingswet legt de verantwoordelijkheid hiervoor echter nadrukkelijk bij de initiatiefnemer. Uw aanbeveling aan ons om te regelen dat inwoners over iedere ontwikkeling geïnformeerd worden onderschrijven we daarom niet. Wel wijzen wij vanuit onze verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het gemeentelijke participatiebeleid ontwikkelaars in onze overleggen met hen op de noodzaak om participatie vroegtijdig en volledig te organiseren. De participatie wordt uitgevoerd volgens de 'Participatiewijzer voor initiatiefnemers' (gemeente Waalre) en volgens de richtlijnen van de Omgevingswet. Het resultaat van de participatie is in een verslag beschreven en dit wordt als bijlage toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. Om dit te formaliseren is een wijziging van ons format voor een anterieure overeenkomst in voorbereiding.

Raad en college moeten ruimte bieden om inwoners echt een rol te geven

Met u zien wij ruimte bieden aan inwoners als een belangrijke opgave. Het belang hiervan heeft de raad met het besluit over de kracht van Waalre in het najaar van 2025 opnieuw bevestigd. Dit is geen eenvoudige opgave. Net zoals u dat bij uw onderzoek heeft ondervonden, ervaren wij dat het lastig is om sommige groepen inwoners te betrekken. Voor ons is het een zoektocht die tijd en een flinke inzet van medewerkers en middelen vraagt.

Reactie College van B&W (5/5)

Uw onderzoek is van groot belang voor de inwoners van Waalre en de gemeenteraad in het bijzonder. De uitvoering van uw aanbevelingen vraagt om een afweging die de gemeenteraad moet maken in het licht van andere maatschappelijke opgaven. De realisatiekracht van de gemeentelijke organisatie heeft grenzen, niet alles kan. Wij lezen uw aanbevelingen daarom óók als een stevige oproep aan de raad om keuzes te maken.

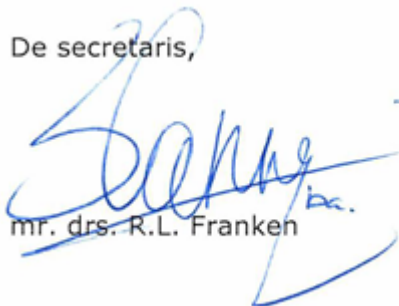
Tot slot

De uitkomsten van uw onderzoek vinden wij van groot belang voor de inwoners van Waalre. Zij dragen bij aan goed bestuur. Wij hechten zeer aan een goede doorwerking en zullen ons daarom inspannen om de gemeenteraad goed in positie te brengen voor maken van die keuzes.

Wij zijn u én de inwoners waarmee u dit onderzoek uitvoerde zeer dankbaar voor deze bijdrage aan het bestuur van Waalre.

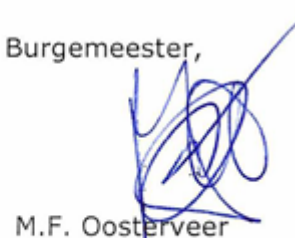
Met vriendelijke groet, Burgemeester en wethouders van Waalre,

De secretaris,

mr. drs. R.L. Franken

Burgemeester,

M.F. Oosterveer

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord

Nawoord Rekenkamer (1/1)

Inleiding

Doelstelling

Conclusies

Essentie

Aanbevelingen

Reactie college

Nawoord

Rekenkamer Waalre stelt de uitgebreide en inhoudelijke reactie van het College zeer op prijs.

- De rekenkamer onderschrijft de opvatting van het College dat wederkerigheid inspanningen vraagt van zowel de gemeentelijke organisatie als van Waalrese inwoners en organisaties. Wij zijn benieuwd naar de uitkomsten van 'Waalre aan zet' en de verdere ontwikkeling van het samenspel tussen gemeente en inwoners(groepen).
- De vorming van een expert team kan zeker bijdragen aan het beter benutten van de kennis en ervaring van inwoners. De Rekenkamer waardeert het dat het College zo op zoek is naar nieuwe mogelijkheden om de inbreng van inwoners te versterken
- De rekenkamer begrijpt dat het College niets af wil doen aan de verantwoordelijkheid van initiatiefnemers om inwoners vroegtijdig en volledig te informeren over ruimtelijke ontwikkelingen. Het toevoegen van een verslag waarin het resultaat van de participatie beschreven wordt als bijlage aan de vergunningsaanvraag is daarbij zeker een goede stap. Tegelijk blijven we van mening dat het voor inwoners wenselijk is dat informatie over alle ruimtelijke ontwikkelingen op 1 logische plek te vinden is. Wij denken dat dit te realiseren is, zonder iets af te doen aan de uitgangspunten van de Omgevingswet.
- De Rekenkamer onderschrijft uw opmerkingen over de aanbevelingen, en de noodzaak keuzes te maken in de prioritering van beleid en activiteiten. Goed samenspel tussen College en Raad is daarbij essentieel.

